

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionaliste de Tortosa

ANY I.

PUGNA PRO PATRIA.

NUM. 9.

LA CATALUNYA QUE VOLEM.—Lliure, ni dominada, ni dominadora y respectada de les regions germanas.—Estimada per son valer al exterior y temuda per sa forsa.—Acullit com a propi al foraster que á trevallar hi vinga. Y á manar y á cobrar, á fer lleys y á judicar, cada húa a casa seva, que prou hi té que fer pera enténdreshi. Els empleats de la terra y pòchs, actius y inteligents.—Ennoblida, altra vegada en llibres de tot saber, la que fou llengua de Sants y de Reys.—Las unversitats y escolars tornadas a son esser: obradors tums, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrés, serlamente religiosa y ilustradament tolerant.—Repobladas las montanyas per grans bòscos, fressant pels singles els corredors enginys moderns, trayent del terrer y de las minas els fruits y minerals. Las aigüas de sòs rius sa tant de resclosa en resclosa movent enginys del treball.—Conservats com reliquias els monuments enrunats o antichs y alsarhe d' un art fill llegitim del antich criat en els avensos actuals. Voltar les vellas poblacions historicas de populosas y amplias ciutats modernas.—Ports oberts als productes de tots llochs; assegurats ab tractés d' una nació seria; veure al potentat ab afany de ser estimat y útil a la Patria y al obrer: interviindre en el govern donantli lo que cristianament y per dret li pertoca.—Volém deixar a nostres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats.—Per obtenirho tenim lo precís: Força, riquesa y inteligencia. Reprimim el vici del egoisme y exaltém la virtud que á cap ens manca: L' amor a la Patria.—LUIS DOMENECH Y MUNTANER.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ		DIRECCIÓ Y REDACCIÓ	
Tortosa al mes.	0'50	Carrer del Parque, N.º 8.	
Fora semestre.	3'00	Tortosa 8 Mars de 1903.	

SANTORAL

Diumenge 8 de Septuagésima. S. Joan de Mata fdr.—Absolució general en la Trinitat.—Anima.—(I. P.).—Dilluns 9, Sta. Apolonia. vg. mr. y s. Nicéforo mr.—Dijous 10, Sta. Escolástica v. y s. Guillem duçh d' Aquitània, hermitá.—Dimecres 11 Los set sants servents de Maria, fundadors.—Dijous 12 (Abants 7 en Barcelona) Stas. Eularia vg. y m. y Humbelina v.—Divendres 13 S. Benigne mr. s. Fulcrán y sta. Catarina de Riecis vg.—Dissapte 14 S. Valenti pbr. mr. y lo bto. Joan Baptista de la Concepció fdr.—Absol. gen. en la Trinitat.

Campanya electoral a Barcelona y Tortosa

Lo caciquisme amparat per la llei y pels enemics de Catalunya, volia tornar a guanyar el terreny que pam a pam y a costa de grans sacrificis li havian obligat a deixar los bons fills de Barcelona, y al efecte tenia preparada la cosa de manera que en las mesas electorals quedessin sense representació l' inmensa majoria dels elements anticaciquistas; però el poble de Barcelona en l' acte de la sessió de la Junta Provincial del Cens, en que varen esser proclamats 92 diputats y en la que havia de ferse el nomenament dels interventors per mitj dels seus representants, va lograr fer prevaler lo seu dret, segons poden veurer nostres llegidors en los següents párrafos que copiém de La Veu de Catalunya:

El senyor Rusiñol.
(Parla en catalá). Pública es la petició que hem fet a las demés agrupacions en lluita; els republicans ja ns han contestat, corresponent als nostres desitjos; falta ara que d' una manera categórica ns diguin els ministerials si están disposats a fer unas eleccions veritatives.

Las paraules del senyor Rusiñol son acullidas ab grandíssims aplausos: Durant llarga estona el públich aplaudeix y crida; essent impossible apaibegar las manifestacions d' entusiasme.

El senyor Barbé.
El diputat federal y candidat per Vilanova, contestant al senyor Rusiñol, diu que s' complauria moltíssim en arribar a n' aquesta inteligencia. (Grans aplausos).

Escándol.
Un senyor, que sens diu que és catalá, protesta de que el senyor Rusiñol hagi parlat en la nostra llengua. Escándol indescriptible.

Passa una estona en que no s' entén ningú, creuantse frases groixudas que es impossible transcriure. Els crits escanyolits de *silencio!* del President, se perden en mitg de la cridoria.

Aumenta la confusió el senyor Sampere y Miquel, el qui diu que en nom dels republicans, no pot tolerar que s' parli en catalá en aquell acte; perquè Barcelona, *archivo de la cortesía*, té de honrar la llengua de Echegaray.

El senyor Sampere no pot continuar. La cridoria que mouen las sevas paraulas, es inmensa.

Al fi, després d' una pertorbació, allargada per las paraulas del senyor Sampere increpant y insultant al públich, se logra restablir l' ordre.

Però la excitació es gran; el públich apretant y empenyent las portes de el saló de Sant Jordi ha arribat fins a la presidencia, confonentse ab els candidats.

El senyor Carrión, diu que pot suspendres la sessió pera que 'ls candidats se posin d' acort, però 'l representants de las agrupacions regionalista y republicana no s' hi conforman y volen que aquí dintre del local y de la sessió els representants de la monárquica diguin clar y net, si ó no, si s' avenen a que a cada mesa hi hagi dos interventors de cada agrupació.

El senyor Rusiñol y el senyor Coderch sostenen el criteri, exposant que es apoyat també pel senyor Sampere, es a dir, que 'ls representants monárquics declarian si acceptan que cada mesa sigui intervinguda per dos interventors de cada agrupació.

Per fi, el senyor Benet y Colom declara categóricament que 'ls representants de la agrupació monárquica acceptan la proposició del acort, y un llarch aplauso, seguit d' un parlament del senyor Sandiumenge, felicitant al senyor Benet y Colom en nom de tot el poble de Barcelona, dona fi al sorollós epíssodi que amenassava convertirse en tempesta.

Ovació al senyor Rusiñol.
Després de proclamar l' avinensa que garantisa a Barcelona que la seva voluntat no será diumenge falsejada, el senyor Rusiñol ha invitat al públich a que sortís de la Sala a fi de fer ab més tranquil·litat els treballs, llarchs y pesats de las proposats d' interventors per cada una de les 198 seccions de Barcelona y pobles dels districtes de fora.

Pera donar exemple 'l senyor Rusiñol acompanyat de la majoria dels apoderats regionalistas, ha sortit de la sala ahont se celebrava la Junta del Cens.

Al entrar al saló de Sant Jordi ha esclatat un aplauso inmens, atronador, que ha durat llarga estona, barrejat ab viscas y exclamacions.

Es que la nova del triomf de la legalitat s' havia escampat com un reguer de polvora; com s' hi ha escampat aquell aplauso, corrent per las salas veinas, per l' escala monumental, pel vestibul, tot plé de públich entusiasta per la dignitat de Barcelona.

El senyor Rusiñol s' ha vist rodejat, abressat y felicitat per personas de tots els estaments y de totas ideas: catalanistas, carlins, republicans unitaris y federals, gent de leyta y de brusa, comerciants, obrers, homes de carrera, fabricants, tots entusiastas, de la legalitat y enemics del caciquisme que ha cedit devant de la valenta actitud de Barcelona catalanista y republicana.

Els aplausos al senyor Rusiñol han seguit mentre creuava per en

Després del escándol.
El senyor Rumeu, Benet y Comtom, Espinós, y altres han quedat com atontats, aclaparats per la imposició de la voluntat del poble honrat de Barcelona. Pel seu estat de postració, se veyen ben bé que havia passat el seu esperit per una terrible comóció.

Barcelona s' ha imposat. Els cacichs, baladrers y fanfarrias desde casa seva, s' han espantat al trobarse devant per devant del poble, que, ab ansia de defensar els seus drets, reclamava 'l dret d' intervenir en las eleccions pera vigilar als tupinaires de sempre. Cara a cara ab Barcelona no 'ls hi haurian valgut las astucias de advocat miqueta, ni las protestas d' ofesa dignitat ab que retrassavan la negociació del dret al poble. Com en tota lluita franca y oberta, s' han declarat vençuts.

Barcelona ha triomfat novament de sos enemics.

Y hi triomfará sempre.

La victoria d' avuy ha d' ensenyar als ciutadans que quan un poble vol imposarse, quan un poble s' aixeca valent en defensa del seu honor y de la seva dignitat, no té enemics que 'ls resistixin.

La victoria d' avuy, precursora de la de diumenge, proclama que ab decisió y energia, ab unitat y disciplina, no hi há causa bona perduda, ni enemich perillós per poder que tingui.

Barcelona ha triomfat avuy: ab l' ajuda dels bons ciutadans, a qui té encomanat el seu nom y el seu pervenir, vencerá sempre.

¡Quin dia será aquell que Tortosa, donante compte de que no solzament es catalana sino que es tortosina, y que recordant qu' ella tota sola se basta per continuar sent lliure dictantse las lleys y fentse la justicia, se treurá de damunt aqueix cranch del caciquisme que la té esclava y humiliada imposant-

li els seus administradors y representants, que burlescament se dihen representants del poble com son els arcaldes y diputats!

Los regionalistas d' aquesta comarca, ja que 'l número d' ells no es tan gran com ho es la seva voluntat, y que per lo tant no poden encara seguir l' exemple de las altres regions catalanas, lo dia d' avuy ab l' esperit acompanyaran a tots els bons fills de la Patria, demanant a Deu que 'ls dongui la victoria, mentres aquí permanexerem retrats de la lluyta, protestant ab el nostre silenci de la indiferencia, egoisme y apatia dels uns y la manera de portarse ab sa patria dels altres, ja que tots plegats son la causa del atras empobrimient, ruína y deshonra d' Espanya.

¡Pobre patria!

¡Pobre Patria catalana!

Esquarterada per la má centralista, que ensá y enllá del Pirineu tracta d' esborrar tot rastre de sa personalitat pera enmortallarla y confondre-la ab quelcom que li es foraster y repulsiu y que no consoña ab sa manera d' esser, ab sa historia, sos sentiments y sas aspiracions!

Pobre Patria, contra quina naturalesa y condicions essencials se realisa un trevall lent, mes constant y vigorós!

Los del centre no descansan pas may. Llensan una nova ordre, un decret ó una disposició contra una de las escassas llibertats que li quedavan, y quan se revolta y protesta contra la expoliació s' procura adormirla ab paraulas dolças y promessas vagas que acaban per esfumarse y desapareixer per sempre, casi al mateix temps que s' pert en l' espay lo ressó de las paraulas ab que foren fetas.

Un ministre d' Instrucció pública dictá no fa pas gayre temps un decret expulsant la llengua catalana de la ensenyansa oficial, vingué altre govern y altre ministre y s' parlá de que aquest non donaria una satisfacció a Catalunya restablint las cosas a son estat anterior; mes no ha estat aixís, y, com ja era de su posar, ab forma més ó menys manyaga s' ha procurat fer veure que s' feya alguna cosa, mes lo decret y la disposició que motivava la protesta, no ha sigut derogat y en peu queda pera que pugui utilisar lo poder central que avuy pera complaure a un

caçich y demá per qualsevol altre motiu, no deixar de procurar anarlo implantant, suament da mica en mica, mes ab persistencia y aprofitant las bonas ocasions;

Quan se tracta d' anar contra nostra personalitat y llibertat, se procedeix explicitament y realisant feits concrets. Quan se tracta de reparar erros ó fer concessions, tot se reduheix a paraulas, indicacions y promesas sense cap realisació ni finalitat práctica que las hi serveixi de corolari.

¡Desgraciats aquells catalans que tenint ulls pera veure y orelles pera escoltar, encara creuhen en los oferiments del centre mil voltas incomplets!

¡Desgraciats aquells catalans que encara creuhen en aquells que carreu darrera carreu, van destruhint l' edifici de nostras glorias y grandesas!

¡Y mil voltas desgraciats aquells, si es que n' hi ha, que amagan sas concupiscencias y vilesas sota 'ls bells ideals de reivindicació de Catalunya, com amagan la bivría y 'l drach monstruos, sos contorns de pedra, entre las finas y alicatadas agullas de la seu gótica que s' aixeca com aspiració a l' infinit!

Fingeixen creure en los favors y oferiments del centre pera millor fer servir d' escambell de sos ambicions als créduls y als inconscients!

Regionalisme tortosí

Allá per l' any 1860, quan lo renaixement literari y musical de Catalunya, se vá elevá tant en la institució dels *Jochs Florals*, iniciats per en Rubió y Ors, Aguiló, Pons y Gallarza y altres il·lustres literatos, y les melodies de Clavé omplian los àmbits de la noble terra catalana arrivant hasta les vores del Manzanarés, per mitg d' aquelles nutrides y ben educades masses corals, aquí a Tortosa, un entusiasta fill de la terra, que allavons comensava la seva carrera musical y després fou un mestre consumat, Enrique Camó, se vá associá a n' aquell generós moviment regionaliste, instituhint una *Societat coral* composta de més de 60 yeus, que per ell instruides, se presentaren en lo Colisseu de la Mercé en nit inolobable, congregantse allí pera sentirles lo més escullit y numerós públich, que

coronà d'aplausos al director y executants.

Una de les composicions que més entusiasme despertà, fou la titulada *Lo Guay Tortosí* delicada inspiració, impregnada de ternura y d'un marcat colorit local, pera lo qual havia escrit la lletra l'entonces reputat metje y inspirat poeta D. Angel Lluís, y aquesta composició, trobada entre papers vells, la reproduhim avuy en lo plaher més gran, com una prova de que aquí no son noves les aspiracions regionalistes, subordinades ans que tot, a l'afecte y interessos de la patria gran, de la que som fills tots los espanyols.

La Societat Coral del mestre Camó deleità al públich tortosí per espay d'alguns anys, cantant en totes les festes y solemnitats que se celebraven les millos composicions del popular Clavé y altres d'autors de la localitat, que s'prestaren gustosos a ajudar a tan noble fi.

Avuy que estos fets perteneixen a la historia, creyem fer a n'aquesta un servici reproduhint la lletra de *Lo Guay Tortosí*, com un tribut a la memoria dels seus malograts autors, l'un mort ja fa bastants anys y l'altre recentment a Pamplona, ahont residia, coronat de llorers guanyats en gloriosas luchas musicales y al qual la premsa d'aquella capital dedica sentides necrologies en motiu de sa mort, que nos ha cubert de dol y perla que donem lo pesame a la seua aflijida familia.

LO GUAY TORTOSÍ

Música del Mestre Enrique Camó

de tortosí florides,
de camps de verdura,
tot l'any esmaltats;
de chiques molt guapes,
d'esbelta cintura,
y d'homens mol sabis
yalents y esforsats.
D'un Ebri en que 't banyes
com nina preciosa,
mirante en sas aygues
que no 't falten may;
teps una atra joya
més qu'estes preciosa,
pos les guanya a totes
lo teu melós guay.
Lo guay de Tortosa
guay del meus amors,
lo guay de ma mare
may l'olvidaré,
y en tots los meus goijos
y en los meus dolors
yo sempre en la beca
sempre l'portaré.

A. LLUIS Y RUBIO.

Tortosa 1861.

Jubileo de Lleó XIII

A Roma vá comensar la grandiosa manifestació al Vaticá, ab un temps hermós, primaveral.

Més de 30,000 personas han oit, a la Basílica de Sant Pere, la missa que ha dit el cardenal Rampolla pera la salut del Papa.

A mitgdia, a la sala de beatificacions, ha tingut lloch la recepció dels pelegrins.

Al entrar el Papa, en la cadi- ra gestatoria, rodejat dels cardenals y de tota la seva Cort, ha sigat acullit ab entusiásticas aclamacions.

Quan S. S. ha arribat al trono, ha avan- sat el cardenal vicari monsenyor Respighi y ha llegit un Missatge en llatí, presentant

al Papa la tiara que li ofereix tot el nom catòlich y anunciant un óbol de 200.000 liras.

Després monsenyor Baschi, en nom dels parrocos d'Italia, ha presentat a Lleó XIII la copa d'or.

El Papa, que havia restat assegut en el trono, s'ha alsat y ab veu ferma y clara ha donat las gracias a tots.

Acte seguit el mestre de Camera, monsenyor Visletti, ha llegit un Missatge de resposta, també en llatí.

Acabada la lectura, ha avan- sat el comité romá de las festas jubilaris y ha presentat al Papa l'óbol esmentat de 200.000 liras, pera la restauració de la Basílica de Sant Joan de Letran.

Perfi, el comité internacional d'homenatge al Redemptor, ha ofert al Papa un altre óbol de 200.000 franchs.

El Pontífice, fonament con- mogut, ha donat la benedicció a tots.

S'han repetit els viscas y las aclamacions; la sortida dels concurrents a la cerimonia per l'ampla plassa inondada de sol, ha sigut caracte- rística y imponent.

La reforma del Notariat

Per fi s'ha publicat lo célebre Decret del senyor Dato, no tant célebre com deuria esser ja, sobre reformar en lo Notariat espanyol. Es la bofetada número mil que s'adona a Catalunya, es una nova ofensa pera nostra terra, es la prosecució del desgovernament d'aquest malhaurat portarnos la desnaturalisació y la perdua en definitiva de la personalitat catalana.

Ahir van dirigir-se 'ls seus trets contra l'idioma, avuy contra 'l nostre Dret: fent tot lo possible pera impedir que d'avuy en endevant ja may més puguin ser notaris de Catalunya els fills de nostra terra.

No coneixem encara sencers, al escriure aquestas ratillas, els termes literals del decret referendat per en Dato, referent al cambi d'organización del Notariat. Mes el telégrafo ha precisat ja duas noticias que, estinguin reglamentadas com se vulgui en el decret, son necessariament afrentosas y terribles pera Catalunya. De una part se vol arrebasar els estalvis fets pels notaris de Catalunya a copia d'anys de suhor y d'afany, y que son exclusivament d'ells, de sos fills ó de sas viudas, suprimint tots els Montepios de cada Colegi Notarial y refundintlos en un sol Montepio que radicarà a Madrid.

D'altra part se supremeixen per sempre las oposicions al Notariat en els diferents colegis territorials, y no hi haurá més que un Tribunal d'oposicions a notarias que radicará també a Madrid, y que 'l composaran set personas de las quinas, cinch, quan menos, haurán de ser senyors de Madrid. Ja no podrá haverhi may més cap notari a Catalunya, que no hagi pas- sat per l'adrid, y que als madrilenys no 'ls hi sigui simpátich. Ja no podrá haverhi may més cap notari a Catalunya, que no hagi suferit els gastos y las angunias de dos tres ó quatre mesos d'unas

oposicions a Madrid, y no hagi tingut que esferir son cor ab el rengle de fastichs que produixen las conxorras y trapalierias que gairebé sempre las acompanyan. Els catalans de posició modesta, per honrats, per inteligents que siguin, ja poden renunciar per sempre més a la esperansa de poder desempenyar dignament una notaria a Catalunya. Y els que tenen medis de fortuna, l'immen- sa majoria d'ells també hi renunciarán, sols per no passar per aquell tribunal de senyors, quins judicis pels més de nosaltres no tenen cap estima.

Ens han arrebasat ja molts dels mestres de nostras escolas; gaire bé tots els catedrátichs de nostra Universitat. Avuy volen arrebasarnos el nostre Notariat, que era sense exageració desde fa molts sigles, un dels que tant a Espanya com al estranger gaudia en tot lo mon de més consideració y de més prestigi per la seva honradesa, bastant diferentment de lo que succeia ab el notariat d'altras parts, essent una de las antigas institucions juridicas que més honra feya a Catalunya. L'Estat espanyol, els governants d'Espanya, volen convertir als nostres notaris en uns funcionarios públichs, com qualsevulga altres, privant al notari catalá d'alló que més l'honrava y enaltia, ó sigui son carácter de cavaller desinteresat y persona de confiança, en qui depositan els ciutadans els més íntims secrets, que ni als més amichs, ni molts voltas al confessor, comunicarian.

¿Qué fan, devant d'aquest atentat, els notaris de Catalunya? ¿Qué fan els catalans devant aquesta nova vergassada a la nostra patria? ¿Què fan a durar la paciència de Catalunya?

Crónica electoral

Malgrat les tramoyes posades en joch pels cacichs barcelonins, pera burlar la verdadera voluntat del cós electoral, la rahó y el bon sentit se han imposat en la Junta Provincial del Cens, celebrada diumenge a la tarde a Barcelona.

Devant de l'actitut enérgica del poble de Barcelona, els tupinayres se vejeren obligats, vulgues no vulgues, a donar intervenció en les taules electorals, com correspón y es de justicia, a les oposicions.

La victoria d'ahir, precursora de la de diumenge proclama que ab decisió y energia, ab unitat y disciplina, no hi ha causa bona perduda, ni enemich perillós per poder que tingui.

Barcelona.—Los candidats republicans y 'l President del 'Círcol de la Fusió republicana, han contestat als candidats regionalistas acceptant sa proposició de conveni pera l'intervenció de mesas electorals per assegurar la legalitat.

- Los candidats regionalistas son DOCTOR DON MIGUEL A. FARJAS Y ROCA (Catedrátich de Medicina) DON ENRICH SAGNIER Y VILLAVECHIA (Arquitecte) DON LLUIS DURÁN Y VENTOSA (Advocat) DOCTOR DON GIL SALTOR Y LAVALL (Catedrátich de Medicina)

- DON JOAN MARTORELL Y MONTELLS (Arquitecte) DISTRICTE DE VILANOVA-SANT FELIU DON JOSEPH FONT Y GUMÁ (Arquitecte.) DON JOSEPH ROIG Y BUXERES (Advocat.) DON JOSEPH BELTRÁN Y MUSITU (Advocat.)

Lleyda.—La candidatura autonomista acordada pera las pro- peras elecciones provincials, en las reuniones celebradas per iniciativa de la Lliga Regionalista de Lleyda es la següent:

- Lleyda-Borjas.—Don Alfons Pinyol y Salvat, de Juncosa; don Rafel La-Rosa y Ibañez, de Lleyda; don Gayetá Puig y Boladere de Belianes.

- Tremp-Viella.—Don Joseph Llari, de Tremp; don Joseph Maria Espanya, de Viella.

Reunida la Junta general de delegats del districte electoral de Reus, a la Lliga Regionalista, há acordat concorre a les elecciones pera diputats a Corts, presentant la candidatura del ilustre patrici y ric y hisendat don Ferrán de Querol y Bofarull.

Regna entre 'ls elements catalanistes y entre la massa neutra de la població, animació extraordinaria.

Una nutrida representació de delegats va anar ahir tarde a Tarragona, a notificar oficialment al senyor Querol, l'acord de la seva presentació.

Tarragona-Reus-Falset han dat prova de que volen viure ab nova vida, que volen formar part del renaixement de Catalunya, aprestantse a la lluyta, proclamant al candidat Ferrán de Querol pera que los representi en las Corts espanyolas, entre 'ls partidaris de la Autonomia Catalana.

La nostra Comarca abatuda y dominada per los cacichs, resta adormida y muda, mirant ab una indiferencia que aterra com quatre tipos la explotan y la fan servir de joguina de sas ambicions, odis y capritxos.

Meeting Electoral Catalana a Barcelona

El dia 3 tingué lloch en lo Teatro Nou Retiro lo que per falta de espay sentim no poder publicar ab tots los seus detalls, limitantnos a extractar alguns párrafos dels diferents discursos que s'feren, estant plé lo teatro de gom a gom, com may se hagi vist. Presidí l'acte lo president de la Lliga Regionalista Don Albert Rusinyol, que obrí la sessió, y prenent la paraula don Ildefons Sunyal regidor catalanista, digué:

No venim a decidir anar a las elecciones, porque ja ho tenim decidit de temps; venim a fer creixer l'arbre sagrat de nostra Catalunya, que aviat tocará 'l cel, com diu la cansó. No la desmentim la cansó, ans al contrari, fem que als nostres botxins se 'ls hi osquin las destrals ab que pretenen aterrarle. (Grans aplausos)

El sentiment de patria es el secret de la nostra forsa, el miracle de las nostras victorias; lo que constitueix tot el nostre coratge es l'amor que sentim per Catalunya; per las sevas institucions y per la seva llengua.

Aquet sentiment l'invoco aquí simbolisantlo, encarnantlo en els tres grans homes que hem per-

dut d'ensá de las darreras elecciones, y son aquets tres grans homes en Pi Margall, mossen Verdaguier, y el doctor Robert, que simbolisan la inteligencia, el sentiment y la voluntat de Catalunya. El primer rebutjá ab tot y ser democrata, las tiránicas im-

posicions del jacobinisme francés y castellá, fent política espanyola a la catalana; el segón encarna els seus sentiments y las se-

vas gestas y el doctor Robert fou la voluntat, el nirvi que abandonant la dolsa vida de familia y la vida de la ciencia, posseit de santa indignació, endugué 'l poble ab una revolada cap al cumpliment del seu dever, succumbint prematurament el seu cos débil a las extraordinarias enerjias de la seva voluntat de ferro. (Aplausos) La patria, compresa per en Pi y glorificada per en Verdaguier, fou gloriosament salvada pel doctor Robert. Empró el recort de la perdua d'aquets homes no 'ns ha de fer desfallar, ans al contrari, d'ell n'hem de treure forsa pera salvar a Catalunya, porque jay dels pobles que no recullen el recort dels seus homes y no 'n fan l'anima de la seva historia! Mes com vos deya abans, no hem vingut aquí solsament pera exposar conceptes patriótics, sino a fer respetar els nostres drets y governants y cacichs.

A Catalunya hi há comarcas naturals que justificarian la creació de corporacions administrativas comarcals. Però a Espanya no s'te en compte may lo natural. Las lleys se fan desde 'ls ministeris y desde allí no més se veuen els carrers de Madrid.

ho fan artificiosament; un dia agafaren el mapa y ratlla aqu ratlla allá, delimitaren las provincias a capritxo; un president del Consell de ministros va declarar oficialment que a Espanya no hi havia regions; ells, en una paraula, tot ho fan y desfan, per més que tot lo que fan neix mort, y lo que desfan se desenrotlla— permeteume la frase—se desentronlla desvergonyidament a las sevas barbas. Però aixó no es obstacle pera que deixem d'excitar als ciutadans a intervenir en l'administració y particularment—per lo que s' refereix al objecte que ens té convocats— en la administració provincial.

Varem anar al Muncipi—com prou ho sabéu—sacrificant els nostres interessos particulars y obeint no més que als vostres manaments.

Els cacichs ens han fet allí objecte de traicions, victimas de calumnias, en una paraula: hem apurat todas las amarguras.

Quan varem entrar al Ajuntament, algú ens va pintar ab las unglas llargas. (Una veu: ¡La Esquella!) Va ser una equivocació del dibuxant, porque nosaltres als dits hi duym unas estisoras. (Grans aplausos).

El Doctor Vargas diu Sento que sigui jo un dels designats pera anar a la Diputació. Si haguessim consultat els nostres interessos ens hi hauriam negat, però hem rebut l'encarrech, no d'un cacich, no d'un president, sino de la voluntat del cós electoral y devant d'aquets mandats els patriotas tenen d'obedir. (Aplausos).

A seguit analisa 'l doctor Var gas las atribucions de las Dipu tacions provincials, demostrant com de totes las sevas atribu cions o n' ha abusat o no n' ha fet us.

S' exten principalment a par lar de la carencia d' obras pu blicas. D' entre aquet conjunt de magestuosos edificis que ye yem per Barcelona, quants n' hi ha de destinats al poble, a Be neficencia, a Ensenyansa, a Mu seus? Seguiu desde las Dressanas Ramblas amunt, y sols dos edifi cis veureu, mes o menos pu blichs: las mateixas Dressanas y el quartel de la guardia civil. (Riallas y aplausos).

Si 'l diumenge ns portan a la Diputacio els vostres vots, tin gueu per entes que 'l nostre pro grama sera treballar per tot lo que significa progrés y benestar de Catalunya. Els medis pera realisar aquet programa seran la nostra voluntat, l' esperit de tolerancia y l' amor a la justia. (Grans aplausos).

El senyor Lluhi.

Comensa dient que a Siam hi ha una mateixa paraula pera expressar els dos conceptes: pe ra governar y robar. Y a Es panya els poders efectius y ille gitims realisan aquesta confusio governant y robant al poble la se va voluntat, el seu sufragi. Aquet poder illegitim, es el caciquisme. Aplausos.

Al regionalisme catala no se 'l pot tildar de reaccionari, per que dintre d' ell hi ha forsas es taticas y forsas dinamicas, for sas que empenyen a anar ende vant y frés que retenen el movi ment pera que no aborti. Si: al catalanisme hi ha forsas progre ssivas degudament equilibradas pera no estacionarnos ni corre 'l perill de descarrilar.

Jo 'm declaro forsa dinamica.

El senyor Cambó

Ja vareu veure lo que ahir pas sa a la Junta del Cens. Aixó s' ha de repetir als comicis. Es precis que cada ciudada se cons titueixi en centinella del seu vot. Jo no us he de dir que aneu a votar, pero us he de dir que vi gileu el vostre vot.

Teniu en compte que a Barcelo na hi arriban els ales de fora portant l' anima de tota Catalun ya, y de tots aquets als Barcelo na 'n fa un conjunt, una aspira cio total de cultura; que sense l' afuenciac de la gent de fora que ha portat a Barcelona l' esperit pur de montanya catalana, Bar celona 's planyeria encara pot ser, sota 'l jou del caciquisme y que al votar als catalans regio nalistas qu' han d' anar a admini strar la provincia, feu una obra eminentment catalana, tre balléu pel pervenir de nostra pa tria. (Tempestat d' aplausos).

El senyor Rusiñol.

Lo primer que se m' ha oco rregut al veure acoblat per un ideal de patria a tant bell estol de ciudatans de la honrada y no ble classe mitja, ha sigut el pen sar:

—Si el ministre de la Gover nacio 'presenciava' aquest acte, quina alegria que tindria! (Ri allas). Perque ell se queixava, si no mentia, de que la classe mit ja se resistís a surtir de casa seva; que content, donchs, estaria si la vegés en aquet lloch ab el desitg d' intervenir en la cosa publica!

Aquí la té 'l senyor ministre la classe neutra; ja l' hem tret de casa. Com la rebrán els polli tichs?

Ahir ho varem veure: negant li una petita representacio a las

mesas. ¡Quanta farsa! ¡Quanta mentalidad (Molt bé.)

En aquell temps en que deter minats individus que no gosa van de gaire fama, ocupavan cárrechs ab exclusio de tota al tra persona, al Municipi y a la Diputacio, ens feyan els caciquistas aquesta confessio:—Es que no dispolem d' altres ele ments, es que la classe neutra no vol surtir de casa.

—¡Aquí 'ns teniu donchs, ja som aquí, el jue dormiam!—Oh, replican allavoras, es que halló ho deyam de broma, es que 'ns convenia qu' anessiu dormint. (Grans aplausos).

Farsa en tot, en tot, quan se tracta de combatre 'l nostre des vetllament. ¡Ens diuen separa tistas! ¿De que ho som de sepa ratistas? Potser molts dels con currentes a n' aquest acte, no son catalans de naixensa, y no obs tan s' han identificat ab nosal tres. ¡Benvinguts, si venen atrets pel treball; si venen pera domi narnos, que se 'n vagin a casa seva, que prou feina hi tenen! (Grans y sorollosos aplausos).

No 'n som, no, de separatistas. Sols una vegada me van domi nar certs centiments. Me troba va a Madrid el dia de la desfeta de Santiago. Vaig veure aquell poble de la capital d' Espanya que, en lloch de plorar, anava als toros, a lo que 'n diuen 'espec ticulo nacional', presidit per aquella bandera que acabava de sofrir una desastrosa derrota; se va dir que en Montero Rios ana va a gestionar un tractat de pau y vaig pensar.—¡Tant de bó que no 'ns en quedin de colonias, perque no 'n som dignes! (Estre pitosos aplausos).

Peró es inutil pensar, ni som nlar en que mentres no cambi in essencialment els de Madrid, ens puguem entendre. Una vegada

un senyor ministro de Gracia y Justicia, me deya:—Ara si que estarán contents a Barcelona, porque tindrán dos jutjats més. —No 'n volém dos més, vaig contestar, ens accontentariam en tenirne dos de menos: estableix in alguns jutjats comercials, y al mateix temps que satisfaran aixis las necessitats de Barcelo na, introduiran regulars econo mias. (Aplausos.)

Vaig a acabar. Com a presi dent de la Lliga Regionalista, envio una abressada a tots els catalans de bona fé, a tots els autonomistas y aquesta abressada sincera, d' una manera especial y ben estreta, la endresso a l' Unio Catalanista, germana nos tra. (Grans aplausos.) Ells varen dir en la seva premsa: aném a las eleccions, y nosaltres de tot cor, repetim: vinguin ab nosal tres y nosaltres aném ab ells. (Molt bé.)

A seguit el senyor Rosiñol té un párrafo sentidissim ponderant la virtualitat de la nostra idea. Deyan a Madrid que al morir el doctor Robert, havia mort el catalanisme; aixó 'm fa el mateix efecte que al morir el Papa, al gu digués que ha mort la Iglesia catolica! (Grans aplausos).

No morirá, no, el catalanisme. ¡A lluitar el diumenge vinent!; y si a Madrid ens diuen que es lo que 'ns accontentaria, fem com el Sant Pare quan, contestant al rey Humbert que es lo que volia, va dir: ¡Roma!

Nosaltres aixis mateix, volem Catalunya, la seva autonomia, y si no 'ns la donan ens la pen drém. Las darreras paraulas del di putat Barcelona, produeixen un grandissim entusiasme. Els 'crits de ¡visca Catalunya! van barre jats durant llarga estona ab gran

aclamacions y estrepitosos aplau diments.

NOTICIES

Si volen fer bona y grossaculli ta, tan, en los arbres com en las hortalisas, gasten los abonos au to'antisépticos y el licor Daga bus d' exit gran pera matar tota classe d'alimanyes y microbis que vihuen en brancas, fullas, fruites y rails, y que 's venen en lo unich deposit d'Espanya, que es la Sucu rsal que té establerta en eixa ciu tat, en el carrer de S. Roch, núme ro 30, la Fábrica de abonos quí micos y primeras materias.

Per discrepancia de criteri ab el nou Director de La Renaixensa en Joaquim Botet y Sisó, respecte a la marxa que deu seguir lo pe riodich, ha tingut a bé deixar de formar part de la redaccio, lo que era redactor en cap del ma teix D. Enrich Arderiu.

Deya El Diario de Tortosa.

Dice La Verdad de ayer:

Para el Museo

Por encargo de D. Bartolomé Ferrer Bittini, secretario del se ñor Marqués de Marianao, se es tá modelando una importante obra escultórica, por el celebra do artista barcelonés Sr. Cam peny, con destino a nuestro Mu seo Municipal.

Tributamos al señor Ferrer Bittini nuestro sincero aplauso, como admirador y entusiasta de dicho centro de cultura.

Tortosa: Imp. Foguet, P. Hospital

CAPÍTULO QUINTO

Pruebase por las cualidades que debe tener una Ciudad, y por un encuentro de Cartagineses, y Romanos en esta comarca, que Tortosa es la antigua Ibera.

Para mejor averiguación, y prueba de que Ibera es ta ba junto al rio Hebro, a la parte de levante, sea Tortosa (pues desde el Mar hasta Flix, que son nue ve leguas, no se halla sitio con los requisitos para Ciudad, que deba llamarse opulentissima, sino el que posee Torto sa) se puede probar assi. Es bien cierto que el fundador buscaria lugar comodo, con cuatro condiciones muy neces arias para una fundacion populosa, sin alguna de las cua les no lo podria ser. La primera que este cerca de rio: La segunda cerca de Mar, o no muy lejos del; La tercera con término capaz para cultura, y regalo de los Ciudadanos: La cuarta sitio fuerte, y si pudiese inexpugnable. Estas condiciones, ni la mitad dellas se hallaron en el termino assignado desde la Mar hasta Flix, y ninguna dellas falta al termino de Tortosa (entonces Ibera) para que pudiese ser llamada entonces, y agora opolentissima, y ri quissima: porque opulenta entonces no se dezia por di

Tubal, nieto de Noé una Ciudad en la ribera de un rio gran de, en la entrada de Cataluña, y esta Ciudad no la nombra ron con nombre particular hasta que venido un hijo suyo, dicho Ibero a ser señor della dio nombre al rio, y le llamó Ibero, y del rio a la Ciudad nombrandola Ibera, ó Iberia, de la cual hazen mencion todos los Autores antiguos, y moder nos, llamandola opulentissima, y riquissima, quando tratan las cosas desta Provincia, y guerras de Cartagineses con Romanos, como Tito Livio, y Antonio Sabellico, aunque el P. Mariana en su historia lib. 1. cap. 7. si bien confessa lo desta Ciudad, y su nombre: pero no que le aya tomado de Ibero, nieto de Noe, sino de los Iberos, que dentre los mon tes Caucasos se passaron a estas regiones. Constando pues desta Ciudad, aora tome el nombre destos, ó de aquel, y no se halla memoria, ni vestigios por los contornos del Hebro (donde todos la dan sitio) de su ruyna, y desolacion: Sigues se claramente que por alguna de las razones dichas abra mudado su nombre, quedandose ella con los mismos edifi cios. Esto se ha de sacar, no de los Autores modernos, que son despues de las conquistas de los Moros, sino de las que fueron antes, como son Tito Livio, Plinio, y otros, que es criben la historia general del mundo. Ay quien piensa, que la Ciudad de Carteya, de que tanta mencion ay en los an tiguos, sea la Ibera de que tratamos. Pero no tiene razon, por lo que Sabellico escribe, tratando de Anibal, que con quistó a Carteya. Dizé assi lib. Eneid. 5. fol. mihi. 312. Sed ne tam consilio, quam casu ad id bellum tractus videretur, Olcadum fines (sunt hi trans Iberum) cum exercitu ingressus Carteyam urbem oppulentam ex ea gente captam diripit. Que quiere dezir porque no pareciesse que habia emprendi do Anibal la guerra contra los Saguntinos mas con madura prevencion que acaso entrando con su Exercito por los ter minos de los Olcades (que son a la otra parte del rio Hebro como dize Estefano de Urbibus) saqueó a Carteya, Ciudad opulenta, poblacion de los mesmos Olcades, cabeza destos Pueblos, y Tito Livio primero que el, en lo decada 3. lib. 1. Mas claro lo dize. Saguntinis inferre bellum statuit in Olca cadum fines prius (eltra Iberum ea gens in parte magis,

MORESO

Gran botiga de calsat de totes classes

SABATES Y BOTINES D'IVERN

Confeció esmerada pera 'ls que tenen los peus delicats.
Casa fundada l' any 1866.

PREUS FIXOS VENTES AL CONTAT.
PLASSA DE LA SEU Y ARCH DEL ROMEU
TORTOSA

Librería fundada 'l siglo XVIII

Francesch Mestre

TORTOSA

PUBLICACIONES CATALANES:

Obras de Mossen Jascinto Verdguer
Tomás A. Rigualt
La Santa Missa—llati y catalá—pasta 1 peseta
Lo catalá devot—nou devocionari—pasta 1 peseta
Los set diumenges de San Joseph—pasta 1 peseta
rústica o 50 peseta
Doctrina cristiana—cartonet—o 50 peseta

DEPOSIT DE PAPERS, CROMOS Y ESTAMPES

A. OLIVERES

METJE

Ex-alumne del Hospital de Paris.
Ex-ajudan de la Clinica de malalties dels ulls del
Dr. Galezowski

CONSULTA DE LL A PASATJE FRANQUET, PRAL
TORTOSA

Sin empleo de capital, buena ganancia diaria; se obtiene escribiendo a G. A. B.—Casella Postale, N. 196 Milán (Italia).

ARTHUR MESTRE

Gran surtit de Petaques, Paraygues, Pipes, Parasols, Bastons, Colls, Puays, Mirjes, Mirjons, Juguetes, Puntilles, Brodats, Perfumeria, Acordeons, Objectes pera regalos, y tota clase d' articles pera barbers.

GRAN SURTIT DE QUARTINES JAPONESES EN CARTO DE TOTES MIDES Y VENTALLS DE TOTES CLASSES, CORBATES, QUINCALLA, GUANTS, etc.
Carrés d' En Carbó 11 y 13 y Pescadors 1.
TORTOSA.

INCREDIBLE VERITAT!

Única y veritable ocasió para gastar los quartos com cal en regalos d' importancia, quin valor supera sempre al seu cos: Objectes d' or de lley garantizat (18 quilats) y enlluernadors brillants, quimicament perfectes, de més value, per son constant esplendor y limplesa, que 'ls verdaders. Descomposició de llum, limplesa, lapidació perfecta, imitació mara villosa.

5.000 pesetas

á qui distingeix aquestos brillants: Alaska dels llegitims. Gran Premi en la Exposició de Paris.
Anell pera home, or brillant 50 ptes.
Anell pera home, or brillant molt gros 100 ptes.
Agulla pera home, or brillant 25 ptes.
Anell pera senyora ó senyora 25 ptes.
Arrecades (parell) pera senyora 25 ptes.
Arrecades (parell) pera senyora 50 ptes.
Arrecades (parell) pera noya 100 ptes.
Arrecades (parell) pera noya (verdader regalo) 25 ptes.
Medallas oro de ley, en la esfigie de la Puríssima, esmalte de Florencia, y brillant Am: Alaska 100 ptes.

Si envían per correu frant h de tot gesso, en caixetas certificadas y declaradas mercancias, pera tota Espanya é lllas. No se servir cap pedido que no siga antes convingut el pago.
Pera la mida de les anells basta pandrer en un fil la grosaria del dit.
No 's fan desquents; no 's donen representacions ni s' envien mestras.
Gratís y Franch el Catálogo ilusturat.
Al comprador que no estiga conforme abia mercancia si li tornarán los quarters totesguait.
Dirigitse al representant general y únich de la Societat d' Or y Brillants.
Am: Alaska, G. A. Buyas, Corso Romano 104 y 105, Milán (Italia)

Drogueria, Perfumeria, Ultramarins, Comestibles y Colmado

Vda. de F. Canivell y Sala

Angel, 6 y 8.—TORTOSA

Complet surtit en

Pastes pera sopa llegitimes de Mallorca.	Sucres
Conserves de totes classes	Cafés
Abadeijo 1. ^a , coa foradada	Cacaus
Manteques	Thés
Formatjes	Chocolates
Embutits	Bombons
Fiambres	Galletes y biseuits
Articles fotografichs	Aixarops y horchates
Productes quimichs	Carburo de calci
Aigües minerals	Petróleo refinat
Específichs nacionals y estrangers	Esplosius, meches y perdignons
Colors y barnisos	Abonos
Broches y pinsells	Sofres
Barnis mineral	Sulfat de coure
	Llavós

Vins de taula, generosos y champanyns

Licors del pays y extrangers

quam in ditone Cartaginentum erat) induxit. Eecereitum Carthegam Vrbem oppulentam caput gentis eius expugnat, diripit que. Que es lo mismo que ha dicho Sabellico que lo trasladó de Livio. Siguesse de aqui, que Carteya estaba mas allá, ó á essotra parte del rio Hebro, hazia Sagunto, porque escriben Tito Livio, y Sabellico en Italia, y dizen trans Iberum. Tambien se saca destos Autores antiguos, que Ibera era Ciudad de la parcialidad, y amistad de los Cartagineses, porque lo dize Sabellico en la dicha Ensida 5. lib. 3. con estas palabras. Nullam in tali discrimine moram fecere, contractis in unum locum copijs, ad Iberum contendunt, Vrbemque Iberam, á propinquo flumine Iberam appellatam, punicæ dictionis. De la cual sentencia, ó autoridad se coligen dos cosas: esto es, que dicha Ciudad está orilla del rio Hebro, y que era de la parcialidad de los Cartagineses. A mas de lo dicho se averigua estar dicha Ciudad cerca del Mar, ó orillas del, porque entonces la Mar estaba cerca de Ibera, ó Tortosa, no mas de media legua, y agora dista casi tres leguas: porque Hebro con las inundaciones frequentes ha dejado mas tierra que todo el Campo de Tarragona, en ancho y largo. Esto se conjetura, y averigua de otra historia de Tito Livio, y Sabellico, tratando de una batalla naval, que tuvieron Romanos con Cartagineses, supo Cipion, Capitán de los Romanos, que Himilcen Cartaginés venia con quinze naves desde Cartagena, y que Hasdrubal marchaba con su exercito por tierra hazia esta nuestra region, y assi aparejó su armada con treynta naves para salirles al encuentro, y darles la batalla. Los desta comarca por ser de la facción de los Cartagineses, desde unas torras que estan sembradas por las costas (que sin duda son las que hoy llamamos Camarles, Granadella, Burjacia, y Rocacorba) avisaron á Hasdrubal, del designio del enemigo, y que la Armada de los Romanos venia sobre ellos; y fue el aviso con tanta celeridad como Livio dize por esta palabras, en la decada 3. lib. 2. Scipio et improvisu accessu hostem operimeret sublatis anchoris ad Iberum cursum tetendit: ex turribus, quibus passim Hispani pro speculis, et receptaculis adversus latrones stantur, Romana Classe procut inspecta,

datum est Hasdrubali signum tumultus prius in Castris, quam ad Mare fuit, nuntij inde alij super alios ab Hasdrubale missi remiges, et socios navales toto littore sparsos ad naves subito compellunt. Esta sentencia vertida en nuestro vulgar, da á entender lo que queremos probar, porque dize assi: Cipion para tomar al enemigo descuydado, alçadas las ancoras, se ensaminó para el rio Hebro, y de unas torres, que en muchas partes los Españoles tienen por atalayas, y defender los pasajeros de los ladrones, descubierta de lejos la Armada, se dió aviso á Hasdrubal, y esto causó confusión antes en el Real, que en el mar: y assi embiando á Hasdrubal correos, unos tras otros, hizieron recoger los Romanos, que andaban desordenados por la playa, y á los Marineros que por confederados les assistian, compelieron á entrarse en las naves. De donde saco que Hasdrubal estaba lejos de la Armada en Ibera, su magazzino y propugnaculo, muy descuydado de semejante acaecimiento, en Ciudad tan seguta para el: y assi recibió el aviso por la parte dicha, con fuegos, ó ahumadas, como hasta agora se acostumbra hazer en las torres maritimas. Toda esta Historia cuenta largamente el Sabellico Eneida 5. lib. 2. y otros modernos: Pero como no saben las particularidades de la guerra, hazen diversa á Tortosa de Ibera, lo que no es, sino una mesma. Y ser esta Ciudad de Ibera principal, y afecta á los Cartagineses, frontera, y propugnaculo contra Tarragona, colligesse de lo que escriben dichos Autores, Livio, y Sabellico; que abiendo determinado en Cartago, que Hasdrubal fuessa con su Exercito á juntarse con su hermano, para invadir á Italia, los Cipiones que estaban en esta Provincia de Tarragona, tuvieron por perdida á Italia, si Hasdrubal se juntaba con su hermano; y para impedirlo, no hallaron cosa mas apropiado que poner cerco á la Ciudad de Ibera, imaginando que esto retardaria sus ativos pensamientos, viendo que los Romanos tenian Exercito para defender lo suyo, y ofender lo ageno: Pero desto trataremos despues.